

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 วิธีวิจัย ได้ดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Action Research; PAR) ดังนี้

(1) ศึกษาความหลากหลายของเห็ดและภูมิปัญญาในการจัดการและใช้ประโยชน์จากเห็ดท้องถิ่นในแต่ละชุมชน

(1.1) สัมภาษณ์กลุ่มผู้รู้เรื่องเห็ดท้องถิ่นในชุมชน และกลุ่มชาวบ้านที่เก็บเห็ด เพื่อรวบรวมองค์ความรู้และภูมิปัญญาในการจัดการและประเมินลักษณะการใช้ประโยชน์และมูลค่าจากเห็ดในแต่ละชุมชน

(1.2) สำรวจและเก็บรวบรวมตัวอย่างของเห็ดที่พบในพื้นที่ป่ารอบชุมชน และศึกษาการกระจายตัวของเห็ดในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ 5 ชุมชน ได้แก่ โครงการขยายผลโครงการหลวงห่อขอด ผาแตก ปางมะโฮะ และปางแดงใน พื้นที่จังหวัดน่าน 2 ชุมชน ได้แก่โครงการขยายผลโครงการหลวงปางยาง และน้ำเค็ม และพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี 1 ชุมชน ได้แก่โครงการขยายผลโครงการหลวงห้วยเขย่ง ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (simple random sampling) ทำการบันทึกข้อมูลทางสัณฐานวิทยาของเห็ดที่สังเกตได้ด้วยตาเปล่า เช่น ลักษณะผิวรูปร่างของหมวกเห็ด วงแหวนรอบก้าน ลักษณะเส้นใยของหมวกและลำต้น ขนาด สี และของเหลวที่ปรากฏเมื่อเกิดรอยฉีกขาด เป็นต้น ทำพิมพ์สปอร์ (spore print) และเก็บรักษาตัวอย่างเห็ดใน Alcohol 95% หรือ อบแห้งตลอดจนตรวจสอบลักษณะทางอนุกรมวิธาน และระบุชื่อวิทยาศาสตร์โดยใช้คู่มือระบุวิธานของเห็ดต่างๆ ตามระบบของ Ainsworth *et al.* (1973) และเทียบรูปและคำบรรยายจากหนังสือต่างๆ เช่น ราชบัณฑิตยสถาน (2550) อนงค์ และคณะ (2551) และจัดจำแนกเห็ดที่สำรวจพบตามการใช้ประโยชน์ ได้แก่ เห็ดสำหรับบริโภคเป็นอาหาร เห็ดที่มีสรรพคุณเป็นยาสมุนไพร เห็ดพิษ และเห็ดท้องถิ่นที่มีได้มีการใช้ประโยชน์

(2) ศึกษาระบบนิเวศที่เหมาะสมกับการเจริญเติบโตของเห็ดท้องถิ่นชนิดต่าง ๆ

ศึกษาสภาพแวดล้อมของถิ่นอาศัยของเห็ดท้องถิ่นแต่ละชนิดและบันทึกข้อมูล เช่น ประเภทของป่าไม้ ความชื้นและ อุณหภูมิอากาศ และชนิดของต้นไม้ที่อยู่ใกล้เคียงกับบริเวณที่พบเห็ด พร้อมทั้งบันทึกพิกัดตำแหน่ง และความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางของบริเวณที่พบเห็ด ตลอดจนบันทึกลักษณะนิสัยการเจริญของดอกเห็ด เช่น เกิดเดี่ยว ๆ หรือเกิดเป็นกลุ่ม อยู่ใกล้กัน หรือเกิดเป็นกระจุก พร้อมทั้งบันทึกภาพดอกเห็ดที่เจริญออกมา

(3) ศึกษาวิธีการและเทคโนโลยีการเพาะขยายพันธุ์เห็ดท้องถิ่นที่มีศักยภาพสำหรับการบริโภคในครัวเรือนและพัฒนาาร่องชุมชนต้นแบบที่สร้างรายได้จากการผลิตและจำหน่ายเห็ดท้องถิ่น

ทำการแยกเชื้อเห็ดที่ได้จากการสำรวจเพื่อเก็บไว้ทดสอบการเพาะขยายพันธุ์ และทดสอบวิธีการเพาะขยายพันธุ์เห็ดท้องถิ่นในห้องปฏิบัติการและในชุมชนโดยกระบวนการมีส่วนร่วม โดยทำการเพาะเลี้ยงเห็ดในถุงพลาสติกเปรียบเทียบกับ 3 พื้นที่ คือ ห่อขอด ปางมะโฮะ (เชียงใหม่) และปางยาง (น่าน) ตลอดจนหาแนวทางในการเพาะเห็ดมาขายครัวเรือน

3.2 ระยะเวลาดำเนินการ

ตั้งแต่เดือน ตุลาคม 2554 ถึง กันยายน 2555

[illegible]

[illegible]